

2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Ülkemizde Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Investigation of Postgraduate Theses on School Psychological Counseling Made in Our Country Between 2019-2021

Seda TÜRKER¹ Erdoğan BOZKURT²

¹ Amasya Üniversitesi, Uzman Klinik Psikoloji, Psikolojik Danışman, Amasya, Türkiye (Corresponding Author)

² Dr.Öğr.Üyesi; Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık ABD. Amasya, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, 2019-2021 yılları arasında ülkemizde okul psikolojik danışmanlığı alanında yapılan lisansüstü çalışmaların doküman incelemesi yöntemiyle incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda biri İngilizce, 24'ü Türkçe olmak üzere 2'si doktora ve 23'ü yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 25 yüksek lisans çalışmasına ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalar yıl, tür (yüksek lisans/doktora), üniversite, üniversite türleri (devlet/vakıf), enstitü, akademisyen unvanları ve illere göre dağılım olmak üzere yedi farklı kategoriye ayrılarak araştırmacı tarafından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçları ile ilgili çalışmaların 2019 yılında daha çok İstanbul, devlet üniversiteleri, eğitim bilimleri enstitülerindeki profesörler tarafından lisansüstü olarak yürütüldüğü tespit edildi. En çok araştırma yapılan üniversiteler olarak Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi belirlendi. En çok işlenen temanın da meslek doyumunu olduğu onu yaşam doyumunun izlediği görüldü. Çalışmanın gelecekte tekrarlanması önerilir. Aynı zamanda diğer lisansüstü çalışmaların içerik açısından daha detaylı incelenmesi de öneriler arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul psikolojik danışmanlığı, lisansüstü çalışmalar

ABSTRACT

This study was carried out to examine the postgraduate studies in the field of school psychological counseling in our country between the years 2019-2021 by document analysis method. In this direction, a total of 25 master's studies, one in English, 24 in Turkish, 2 doctorate and 23 master's theses, were reached. The studies reached were divided into seven different categories as year, type (master's/doctorate), university, university types (state/foundation), institute, academician titles and provinces, and the findings were examined by the researcher. It has been determined that studies on the results of the research are mostly carried out by professors in Istanbul, state universities and educational sciences institutes in 2019. Abant İzzet Baysal University, Ankara University and İstanbul Sebahattin Zaim University were determined. It was seen that the most discussed theme was job satisfaction, followed by life satisfaction. It is recommended that the study be repeated in the future, as the universities with the most research. At the same time, a more detailed examination of other postgraduate studies in terms of content is among the suggestions.

Keywords: School counseling, postgraduate studies

1. GİRİŞ

Eğitim; gelişme ve kalkınma beraberinde sağlıklı bir toplum için temel ve kilit bir rol üstlenmiştir. Bireyin yaşam boyu gelişiminde ailede başlayan eğitim, planlı ve programlı olarak düzenlenmiş haliyle okulda devam etmektedir (Aktan,2016).

Ülkemizde eğitim ve öğretim faaliyetleri planlı, programlı ve sistemli olarak Milli Eğitim Bakanlığı(MEB) tarafından düzenlenmekte olup yine ilgili bakanlık tarafından resmi olarak tanınan okullarda yürütülmektedir. MEB(2020) ilgili yönetmeliğinde okula başlama yaşını, 5 yaşını doldurmuş (ilköğretime kayıt olacağı yılda eylül ayı itibariyle 69 ayını tamamlamış olmak) olarak belirlemiş ve yaklaşık olarak 18 yaşına değin kapsayan süreçte çocuğun eğitim ve öğretimini zorunlu kılmıştır. Diğer bir ifadeyle, bireyin yaşamında okulda geçirilen süre yadsınamayacak ölçüdedir.

Okul yaşantısında çocuğun kazanacağı akademik bilgi ve beceriyle beraber edineceği duygu, düşünce ve davranışları ilerleyen yaşamında akademik başarısını ve psikososyal iyilik halini de etkileyecektir (Aktan,2016). Eğitim-öğretim çerçevesinde çocuk için kişisel ve sosyal gelişimini sağlıklı sürdürmesi, olumlu duygulara sahip olması ve istendik davranışlar edinmesi, akademik bilgi ve eğitsel beceriyle beraber temel hedef olmalıdır. Dolayısıyla yaşamın çocukluk ve ergenlik olmak üzere önemli gelişim evrelerini kapsayan zorunlu okul yaşantısı oldukça önemli ve ciddi bir meseledir.

"Türk Millî Eğitiminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde kendini tanıyan, kendine sunulan eğitsel ve mesleki fırsatları değerlendirebilen, sorumluluk alabilen bireyler yetiştirilmesini ve bireylerin toplum içinde sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için sosyal duygusal, akademik ve kariyer gelişimlerini desteklemeyi" rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine atfetmiştir (MEB, 2020).

Rehberlik hizmetlerinin ülkemizde yaklaşık olarak 60-65 yıldır var olduğu bilinmektedir (Tagay ve Savi Çakar,2017). Öte yandan eğitim kurumlarında bu hizmet MEB tarafından denetimli bir şekilde yürütülmektedir.

MEB tarafından bu hizmet kapsamında personel istihdam etmekte ve ilgili yönetmelikte bununla ilgili olarak rehber öğretmen; okullarda ve rehberlik araştırma merkezlerinde rehberlik hizmetleriyle ilgili faaliyetlerin düzenlenmesi ve sürdürülmesi görevli personel, psikolojik danışman; üniversitelerin ilgili bölümden mezun olanlar olarak tanımlanmıştır (MEB, 2020).

Okul rehberliği hizmeti kapsamında okul psikolojik danışmanlarının sorunlarının belirlenmesi aynı zamanda farklı bakış açılarıyla ele alınması ve bilimsel temelleriyle ortaya sunulması okulda yürütülen psikolojik danışmanlık (PDR) hizmetinden etkin bir şekilde işleyebilmesinde bütüncül bir yaklaşım (Yeşilyaprak, 2013) gerektirmesiyle beraber burada okul psikolojik danışmanına düşen pay ciddi ölçüde önemli ve büyüktür. Sorunları belirleme, çözüm ve öneriler geliştirme ya da duruma ilişkin farklı perspektiflerle ele alma yönüyle ortaya koyan lisansüstü çalışmalarda yapılan detaylı inceleme, analiz ve değerlendirmelerin bilimsel temellere oturtulması da tartışılmaz bir öneme sahiptir.

Bir konu veya problem hakkında bilimsel çalışma yöntemleriyle gerçekleştirilerek söz konusu duruma yönelik araştırma, inceleme ve değerlendirme gibi detaylı ve bilimsel amaçlı olan lisansüstü çalışmalar; sorunu ortadan kaldırmak, problem çözmek veya farklı bakış açıları geliştirmek amacıyla kümülatif olan bilime katkı sağlamaktadır. Ülkemizde bu işlemi Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yürütmektedir (YÖK, 2016).

Ülkemizde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanına ilişkin ilk lisansüstü programın Hacettepe Üniversitesinde Eğitim Bilimleri alanında 1966-1967 yılında açıldığı bilinmektedir (Özguven, 1990). Ancak bu çalışmanın amacı doğrultusunda arama terimi olarak “Okul Psikolojik Danışmanlığı” geçen ilk lisansüstü çalışmanın 2011 yılında okul psikolojik danışmanlarının yetkinlik becerilerini ölçmeye ilişkin bir ölçek geliştirme çalışması olduğu görülmektedir (Yiyit, 2001). Öte yandan 2019 yılında gerçekleştirilen bir çalışma kapsamında da 1980 ve 2019 yılları arasındaki okul psikolojik danışmanlığına ilişkin çalışmalar bibliyometrik analiz ile incelenmiştir (Özteke Kozan, 2019).

2019 yılı ve günümüze kadar olan sürecin hem ülkemiz hem de küresel boyutta olmak üzere önemi büyüktür neticede mart ayında Dünya Sağlık Örgütü tarafından (DSÖ) pandemi ilan edilmiştir. Başta eğitim kurumları olmak üzere öğretmen, öğrenci ve okul psikolojik danışmanları da etkilenmiştir (Uğur, 2021). Pandemi'nin evrensel boyuttaki etkisiyle beraber farklı alan ve düzeylerde olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Pandemi sürecinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin online yürütülmesi öte yandan öğrencilerin teknolojiye erişim konusunda yaşadıkları maddi sorunlar, öğretmen-okul disiplininden uzak kalma, arkadaşlık faaliyetlerinden uzak kalma gibi sosyal boyutları, aileyle daha çok vakit geçirme yönünden yaşanan ailesel sorunlar daha da ötesinde sağlık problemi yaşama durumu veya yaşama tehdidi altında bulunma gibi birçok durum olumsuz olarak okul psikolojik danışmanını da etkilemiştir. Bu konuyla ilgili olarak ülkemizde gerçekleştirilen güncel bir çalışma da okul psikolojik danışmanlarının motivasyon başta olmak üzere olumsuz duygulanım deneyimledikleri ve mesleklerini yerine getirme yönünden inançlarının olumsuz etkilendiği bulunmuştur (Dayar, 2021). Oysa kişisel, gelişimsel veya eğitsel anlamda çocuğun okul psikolojik danışmanına ihtiyacının daha da fazla bir süreçtir. Okul psikolojik danışmanını ise öğrencilere online erişim, idarecilerle yaşanılacak durumlar, değişen eğitim-öğretim programı kapsamında yüklendiği sorumluluk ile beraber psikolojik ve fiziksel sağlığı da olumsuz etkilenmiştir. Diğer bir yandan günümüz yaşam şartlarındaki ekonomik, teknolojik ve sosyal değişimlerde hızlı bir şekilde ilerlemekte eğitim-öğretim sürecini de dolayısıyla okul psikolojik danışmanlığı da etkilemektedir.

Türk Dil Kurumu ([TDK], 2021) belirttiği şekliyle hoşnutluk olarak da geçen doyumun birçok farklı şekilde tanımlı bulunmaktadır. Herhangi bir alanda duyulan memnuniyetsizlik beraberinde birçok psikolojik sorunu da getireceği, psikopatolojilerin gelişimine yol açabileceği bilinmektedir. Ancak memnun olma, doyum sağlamanın genel iyilik hali üzerindeki olumlu etkilerinin olduğu da ifade edilmiştir. Serbest zaman etkinliklerine katılımı elde edilen olumlu duygulanım, tatmin olma durumu olan serbest zaman doyumunu (Beard ve Rageb, 1980; Çakır, 2017; Karlı ve ark., 2008); hayatından memnuniyet duyma olarak yaşam doyumunu (akt Atalan Yüksel, 2019); mesleklerinden memnuniyet olarak meslek doyumunu (Kuzgun ve Bacanlı, 2012 akt Günel, 2020) ve ruh sağlığını etkileyerek iyi oluş üzerinde etkisi bulunan psikolojik ihtiyaç doyumunu (Ogan ve Öz Soysal, 2021) bunlardan bazılarıdır.

Okul psikolojik danışmanlığının önemi her geçen gün daha da artmaktadır. 2000'li yıllarda ağırlık kazanan ilgili çalışmalarında daha da artması gerekmektedir. Okul psikolojik danışmanlığına ilişkin genel bir eğilime sahip olabilmek için yapılan çalışmaları ileri düzeyde analiz edebilmek ve ayrıca içeriklerine ilişkin yapıları incelemek bir çerçeve oluşturması açısından oldukça önemlidir (Atıcı, Özyürek ve Çam, 2005; Çetinkaya ve Kararımak, 2012; Özteke Kozan, 2020). Okul psikolojik danışmanlığının oldukça güncel çalışmalar gerektirmesi alanda çalışan uzmanlardan devlet politikalarına kadar oldukça geniş bir kapsamda önemlidir. Bundan dolayı bu çalışmaların incelenmesi, genel eğilimlerinin ortaya konması gerekmektedir. Burada doküman analizi yoluyla yapılan çalışmalarda duyulan önem ve ihtiyaçta beraberinde gelmektedir.

Elde edilen araştırmaların birleşimi olarak doküman analizi, araştırmanın kapsamını genişleterek yapılacak çalışmaları biçimlendirmekte üstlendiği önemli rol (Chang ve diğ., 2010'dan akt. Şahin ve Başgöl, 2020) ile beraber

aynı zamanda araştırmalardaki yaygın eğilimi de ortaya koyarak gelecek araştırmacılara kendi rotalarını belirlemeleri amacıyla kılavuzluk etmektedir (Selçuk ve diğ., 2014'ten akt. Şahin ve Başgöl, 2020).

Okul psikolojik danışmanlığının giderek artan önemi göz önüne alındığında güncel çalışmalara duyulan gereksinim, çalışmaların bir arada bulundurulmasıyla incelenmesinde multidisipliner anlamda duyulan gereklilik mevcuttur. Fakat literatür incelendiğinde böyle bir çalışmaya rastlanılmadığı görülerek bu çalışma da problem olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın bu problemi gidereceği, sonraki araştırmacılar için kılavuz niteliğinde olacağı ve gelecek araştırmalar ışık tutacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı kapsamında cevap aranacak sorulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir:

2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerde;

- ✓ Yıllara,
- ✓ Çalışmanın türüne (yüksek lisans/ doktora),
- ✓ Çalışmanın yürütüldüğü üniversitelere,
- ✓ Çalışmanın yürütüldüğü üniversite türlerine (devlet/vakıf),
- ✓ Çalışmanın yürütüldüğü üniversitelerdeki enstitülere,
- ✓ Çalışmayı yürüten akademisyen unvanlarına,
- ✓ Çalışmanın yürütüldüğü illere göre dağılımlarını nedir/nelerdir?
- ✓ Çalışmalardaki işlenen ana tema nedir/nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi, Türkiye’de 2019-2021 yılları arasında “okul psikolojik danışmanlığı” üzerine yapılmış lisansüstü tezlerde yer alan eğilimi belirlemek amacıyla tercih edilmiştir. Karataş(2015)’a göre nitel araştırma, mevcut durum ve görüşlerin müdahalede bulunulmadan tüm gerçekliği ile bütüncül bir biçimde açığa çıkartmak için doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılarak gerçekleştirilen bir araştırma türüdür. Dolayısıyla bu araştırmada da incelenen verilere ulaşmada nitel araştırma tekniğı olan doküman analizi tercih edilmiştir. Doküman analizi yazılı kaynak olarak mevcut belge, doküman ve kayıtların sistemli, tutarlı ve amaca yönelik analiz edilmesidir. Araştırmanın amacına yönelik belgelere ve kayıtlara ulaşma, bunları analiz etme aynı zamanda incelenen durum ve belli görüşleri ortaya koyacak bir senteze ulaşmada gereken düzenlemenin yapılmasına olanak sağlaması literatürde doküman analiz yönteminin istenen en temel başarı ölçütüdür (Karasar,2007; Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışmada elde edilen verileri analiz etmede betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel analiz, mevcut ulaşılan verilerin önceden belirlenen kategorilere göre özetlenmesi ve beraberinde yorum yapılmasına yönelik kullanılan bir analiz türüdür. Betimsel analizde ayrıca incelenen verileri çarpıcı bir şekilde ortaya koymaya yönelik doğrudan alıntı yapma sık sık tercih edildiğı de görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu doğrultuda çalışmada, ilgili literatürde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerde yer alan eğilimi ortaya koymak amacıyla doküman analizi tercih edilmiştir.

2.1. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Bu çalışmada incelenen tezlerin elde edilmesinde YÖK Ulusal Tez Merkezi’nin web sitesinden yararlanılmıştır. Ulusal tez merkezinin internet sitesinde bulunan gelişmiş tarama kısmına girilerek, aranacak kelimeler kısmına “psikolojik danışmanlık” yazılmış ve aranacak alan kısmında “tez adı” seçeneğı aktif halde bırakılmıştır. Zaman aralığı olarak araştırmanın amacı doğrultusunda 2019 ve 2021 yılları belirlendikten sonra, tez türü “tümü” seçeneğı aktif olarak belirlenmiştir. Belirtilen zaman aralığında toplamda kaç adet tez yapıldığının bulunması için izin durumu bölümünde önce izinli seçeneğı ile tarama yapılarak nihai rakama ulaşılmıştır. İlgili sitede yer alan tezlere 30.11.2021 tarihinde erişime açık olan tüm tezler incelenmiş olup “izinli” filtersinden yararlanılmıştır. Daha sonra güncel çalışmaların da kapsama dâhil edilmesi amacıyla 03.12.2021 tarihinde aynı filtreler uygulanarak son tarama yapılmıştır. Bu doğrultuda yer alan tüm lisansüstü çalışmalardan “tez adı” olarak okul psikolojik danışmanlığı geçen ve yine tez adında psikolojik danışmanların okulda çalıştığı açıkça belirtilen tezler incelemeye alınmıştır. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda bir tanesi İngilizce ve 24 tanesi Türkçe olarak yazılmış, 2 tanesi doktora ve 23 tanesi yüksek lisans tezi olan 25 tane toplam lisansüstü çalışma araştırmaya dâhil edilmiştir.

2.2. Verilerin Analizi

Dokümanların araştırmacı tarafından incelenmesi sonucunda elde edilen verilerin analizinde nitel araştırma türlerinden betimsel analiz kullanılmıştır.

Bu doğrultuda YÖK Ulusal Tez Merkezinin arama bölümüne “psikolojik danışmanlık” anahtar kelimesi yazılarak bu kavramla ilgili tezler aratılarak bunlardan tez adında “okul psikolojik danışmanlığı/danışmanı ve okullarda görev yaptığı tez adında açıkça belirtilen psikolojik danışmanlar” ile ilgili olan tezlerden ulaşılan veriler; yıl, tür (yüksek lisans/ doktora), üniversite, üniversite türleri (devlet/vakıf), enstitü, akademisyen unvanları ve illere göre dağılımı olmak üzere yedi farklı kategoriye ayrılmıştır. Belirlenen kategorilerin dağılımlarına yönelik Microsoft Excel programı ile içerdikleri kategorilere göre tabloda yer alan kısımlara yerleştirilerek sistemli bir hale getirildikten sonra analiz edilmiştir. Betimsel analiz sonucunda elde edilen bulguların frekans ve yüzde değerleri rapor edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amacına yönelik sorulara ilişkin cevaplara sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 1. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “Yıllara” göre Dağılımı

YIL	n	%
2019	15	60
2020	7	28
2021	3	12

Tablo 1 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin “yıllara” göre dağılımı %60’ının 2019 yılında gerçekleştiği, %28’inin 2020 yılı ve %3’ünün ise 2021 yılında gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin en çok 2019 yılında gerçekleştiği ve sırasıyla 2020 yılı ve 2021 yılının izlediği dolayısıyla 2019 yılından itibaren giderek azaldığı görülmektedir. Bu duruma etki eden faktörler düşünüldüğünde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafında ülkemizde 11.03.2020 yılında pandemi ilan edilmesi ve beraberinde MEB tarafından eğitim-öğretim süreçlerinin online yürütülmesine karar verilmesi etki etmiş olabileceği düşünülmektedir.

Diğer bir faktör de 2021 yılına dair yapılmış lisansüstü çalışmaların 30.11.2021 tarihinde henüz YÖK ulusal tez merkezi tarafından erişime açılmadığı da düşünülmektedir.

Tablo 2. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “Türüne” göre Dağılımı

Çalışma Türü	n	%
Yüksek Lisans	23	92
Doktora	2	8

Tablo 2 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin “türüne” göre dağılımı incelendiğinde %92 yüksek lisans çalışması, %8’inin ise doktora çalışması olduğu görülmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin “türüne” göre dağılımı incelendiğinde çalışmaların doktora kıyasla daha çok yüksek lisans düzeyinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durumu etkileyen bir faktör olarak doktora çalışmalarının daha ileri düzey istatistiksel analizler içerdiği oysa ülkemizde yapılmış okul psikolojik danışmanlığına ilişkin lisansüstü çalışmaların gözlem ve görüş bildirmeye tümel bir yaklaşım ortaya koymaya yönelik nitel çalışmalar ağırlıklı gerçekleştirilmesi etki etmiş olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “Üniversitelere” göre Dağılımı

Üniversiteler	n	%
Mersin Üniversitesi	1	4
Bolu Üniversitesi	3	12
İstanbul Üniversitesi	1	4
Ege Üniversitesi	1	4
Çağ Üniversitesi	2	8
Çukurova Üniversitesi	2	8
Boğaziçi Üniversitesi	1	4
Ankara Üniversitesi	3	12
İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi	3	12
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	4
Gazi Üniversitesi	1	4
Kocaeli Üniversitesi	1	4
Marmara Üniversitesi	2	8
Adnan Menderes Üniversitesi	1	4
Uludağ Üniversitesi	1	4
Burdur Üniversitesi	1	4

Tablo 3 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin “üniversitelere” göre dağılımı incelendiğinde %12’sinin Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesinde; %8’inin Çağ Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi ve Marmara

Üniversitesinde; %4' ünün ise Mersin Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Gazi Üniversitesinde gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin “üniversitelere” göre dağılımı incelendiğinde en çok Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesinde gerçekleştirildiği oysa Mersin Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Gazi Üniversitesinde bu çalışmanın amacına uygun olarak sınırlandırılmış bir şekilde diğer üniversitelere kıyasla daha az çalışmalar gerçekleştirildiği görülmektedir. İlgili üniversitelerin eğitim fakültelerinin köklü geçmişi, araştırmacıların daha çok okul ortamında çalışmasına yönelik verilere ulaşım kolaylığı yaşaması, çalışmayı yürüten akademisyenin ilgili alana yönelik çalışmaları, vb... bu durumu etkileyen faktörler olabileceği gibi bu çalışmanın amacına uygun olarak sınırlandırılması da bu şekilde bir bulguyu ortaya koymuş olabileceği düşünülmektedir. Oysa PDR hizmetine ilişkin ülkemizde ilk lisansüstü programın Hacettepe Üniversitesinde açılması (Özgüven, 1990) ile ilgili benzer bir sonuç çıkacağı düşünülmekteydi. Dolayısıyla bu farklılığa ilişkin çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 4. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “Üniversite Türüne” göre Dağılımı

Üniversite Türü	n	%
Devlet	19	76
Vakıf	6	24

Tablo 4 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yürütüldüğü “üniversite türüne” göre dağılımı incelendiğinde %76 'sının devlet üniversitesinde, %24' ünün ise vakıf üniversitesinde gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yürütüldüğü “üniversite türüne” göre dağılımı incelendiğinde ilgili çalışmaların daha çok vakıf üniversitesine kıyasla devlet üniversitesinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu duruma ilişkin bu çalışmanın amacına uygun olarak incelenen 25 tane lisansüstü çalışmanın gerçekleştirildiği üniversiteler içerisinde devlet üniversitelerinin vakıf üniversitelerine kıyasla daha eski bir geçmişe sahip olduğu dolayısıyla bu bulgunun ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu duruma ilişkin YÖK (2021) tarafından ülkemizde mevcut “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” lisans programı 73 tane devlet üniversitelerinde ve 17 tane vakıf üniversitesinde yer aldığı bu çalışmanın gerçekleştirildiği tarih aralığında görülmüştür. Lisans düzeyinde eğitimin devlet üniversitelerinde vakıf üniversitelerine kıyasla daha fazla olması bu bulguyu destekler niteliktedir.

Tablo 5. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “Enstitülere” göre Dağılımı

Enstitüler	n	%
Eğitim Bilimleri	12	48
Sosyal Bilimler	9	36
Lisansüstü Eğitim	4	16

Tablo 5 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yürütüldüğü “enstitülere” göre dağılımı incelendiğinde %48' inin Eğitim Bilimleri Enstitüsünde, %36' sının Sosyal Bilimler Enstitüsünde ve %16' sının Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yürütüldüğü “enstitülere” göre dağılımı incelendiğinde en çok dağılım eğitim bilimleri enstitüsünde görüldüğü sırasıyla sosyal bilimler enstitüsü ve lisansüstü eğitim enstitülerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bulguya ilişkin PDR anabilim dalının ülkemizde daha çok eğitim bilimleri kapsamında yürütülmesinin etki etmiş olabileceği düşünülmektedir. Diğer bir faktör de “28.03.2020 tarihli ve 31082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 27.03.2020 tarihli 2319 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararına istinaden enstitülerin (sosyal, fen ve eğitim bilimleri enstitüleri) lisansüstü eğitim enstitüsü kapsamında birleştirilmesi” (T.C. Resmi Gazete, 28.03.2020, sayı:31082) ve dolayısıyla bu bulguya ulaşıldığı düşünülmektedir.

Diğer bir yandan bu bulguya yönelik ülkemizde PDR lisansüstü eğitimin ilk kez eğitim bilimleri kapsamında açılması (Özgüven, 1990) düşünülebilir. Fakat destekleyebilmek için detaylı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Tablo 6. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “Akademisyen Ünvanı” göre Dağılımı

Akademisyen Ünvanı	n	%
Profesör	11	44
Doçent	6	24
Dr. Öğretim Üyesi	8	32

Tablo 6 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezleri yürüten “Akademisyen Unvanı” göre dağılımı incelendiğinde %44’ ünün profesör, %32’ sinin Dr. Öğretim Üyesi ve %24’ ünün Doçent tarafından yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 6 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezleri yürüten “Akademisyen Unvanı” göre dağılımı incelendiğinde çalışmaları yürüten akademisyenlerin en çok profesörler olduğu ve sırasıyla onu Dr. öğretim üyesi ve doçentlerin izlediği görülmektedir. Bu duruma ilişkin “7100 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (md 11)’a göre, "yardımcı doçentlik" kadrosu yerine "doktor öğretim üyesi" kadrosunun ihdas edilmesi” (T.C. Resmi Gazete, 06.03.2018, sayı;30352) yani kadro isimlerindeki farklılıklara gidilmesinden dolayı bu bulguya ulaşıldığı düşünülmektedir.

Tablo 7. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “İllere” göre Dağılımı

İl	n	%
İstanbul	8	32
Ankara	4	16
Mersin	3	12
İzmir	1	4
Bolu	3	12
Aydın	1	4
Bursa	1	4
Burdur	1	4
Kocaeli	1	4
Adana	2	8

Tablo 7 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yürütüldüğü “İllere” göre dağılımı incelendiğinde %32’ sinin İstanbul, %16’ sının Ankara, %12’ sinin Mersin ve Bolu, %8’ inin Adana, %4’ ü ise Kocaeli, Burdur, Bursa, Aydın ve İzmir olduğu görülmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin yürütüldüğü “İllere” göre dağılımı incelendiğinde çalışmaların en çok söz konusu iller kapsamında İstanbul’da gerçekleştirildiği onu sırasıyla Ankara ve Mersin illerinin izlediği görülmektedir. Bu bulguya ilişkin en çok çıkan illerin sosyodemografik yapısı, gelişmişlik düzeyleri bunun yanında yer alan üniversitelerin sayıca fazlalığı gibi durumların etki etmiş olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 8. 2019-2021 Yılları Arasında Okul Psikolojik Danışmanlığına İlişkin Yapılmış Lisansüstü Tezlerin “Temalarına” göre Dağılımı

Tema	n	%
Mesleki Doyum	11	44%
Yaşam Doyumu	7	28%
Zaman Doyumu	1	4%
Psikolojik İhtiyaç Doyumu	6	24%

Tablo 8 incelendiğinde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlerin temalarına göre dağılımı incelendiğinde en çok mesleki doyum ve yaşam doyumunun yer aldığı görülmüştür.

Okul psikolojik danışmanlığına ilişkin incelenen 2019-2021 lisansüstü tezlerde en çok tema mesleki doyumudur. Okul psikolojik danışmanlarının görüşlerinin incelendiği benzer bir çalışma da katılımcılar en çok sıkıntı yaşadıkları sorunlara ilişkin mesleki yükümlülüklerini yerine getirirken karşılaştıklarını belirtmişlerdir (Tagay ve Savi Çakar, 2017).

Okul psikolojik danışmanlarının görüşlerini inceleyen Tuzgöl-Dost ve Keklik (2012) de benzer sonuçlara ulaşmıştır. Karataş ve Şahin-Baltacı (2013) benzer bir çalışmada en büyük engelin okullardaki PDR hizmetine yönelik olduğunu bildirmişlerdir. Yerin Güneri, Büyükgöze-Kavas ve Koydemir (2007) ise benzer bir çalışmada psikolojik danışmanlarının üniversite tercihleri esnasında detaylı bilgileri olmamaları ve beraberinde aldıkları lisans eğitiminin mesleki anlamda paralellik göstermediği dolayısıyla meslek yaşamlarının ilk yıllarında daha çok sorunla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla bu çalışma da lisansüstü tezlerin incelenmesi kapsamında en çok temanın mesleki doyuma yönelik çalışmaların gerçekleşmiş olması bu bulguyla paralellik göstermektedir. Ancak detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin ülkemizde yapılmış olan lisansüstü çalışmaların doküman analiz yöntemiyle incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda bir tanesi İngilizce ve 24 tanesi Türkçe olarak yazılmış, 2 tanesi doktora ve 23 tanesi yüksek lisans tezi olan 25 tane toplam lisansüstü çalışma araştırmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalar araştırmacı tarafından yıl, tür (yüksek lisans/ doktora), üniversite, üniversite türleri (devlet/vakıf), enstitü, akademisyen unvanları ve illere göre dağılımı olmak üzere yedi farklı kategoriye ayrılarak incelenmiş ve bulgularda yer verilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına ilişkin ilgili çalışmaları daha çok 2019 yılında, İstanbul ilinde, devlet üniversitelerinde, eğitim bilimleri enstitülerinde, profesörler tarafından

yüksek lisans çalışmaları olarak yürütüldüğü bulgularına ulaşılmıştır. En çok çalışmanın yapıldığı üniversiteler ise Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi olarak tespit edilmiştir. Ülkemizde 2019-2021 yılları arasında okul psikolojik danışmanlığına ilişkin lisansüstü çalışmalarda en çok incelenen tema mesleki doyum olarak belirlenmiş onu yaşam doyumunu takip etmiştir.

Bu çalışmanın amacına uygun olarak tarih 2019-2021 yılları arasında 30.11.2021 tarihinde YÖK ulusal tez merkezi tarafından erişime açık olan lisansüstü çalışmalar dahil edilmiştir. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda en çok incelenen temanın mesleki doyum olarak tespit edilmesi dahilinde mesleki olarak karşılaştıkları engellerin çözümüne yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Dolayısıyla daha sonraki tarihlerde bu çalışmanın tekrarlanması ve daha da güncel sonuçlara ulaşılabilmesi adına çalışmanın tekrarlanması önerilmektedir. Diğer bir sınırlılığa ilişkin tez adında okul psikolojik danışmanlığı geçen ve okulda çalıştığı tez adında açıkça belirtilen lisansüstü çalışmalar bu çalışmaya dahil edilmiş olup diğer çalışmalar kapsam dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla kapsam dışı bırakılan lisansüstü çalışmaların daha detaylı incelenmesi daha sonraki çalışmalar için daha ayrıntılı ve bütüncül bir sonuç ortaya koyması bakımından önerilmektedir.

Bu çalışmanın alanında uzman kişilerden devlet politikalarına yönelik çalışmalara kadar uzanan ilgili araştırmacılara kılavuz niteliğinde olacağı ve gelecek çalışmalar için karşılaştırma imkanı sunacağı bu amaçla bu alana yönelik ışık tutacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktan, M. C. (2016). Problems that students faced in Turkey and school social work . *International Journal of Social Sciences and Education Research* , 2 (1) , 244-254 . DOI: 10.24289/ijsser.279101
- Aladağ, M. (2014). Psikolojik danışman eğitiminin farklı düzeylerinde bireyle psikolojik danışma uygulaması süpervizyonunda kritik olaylar. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 428-475.
- Atalan Yüksel, G. (2019). *Okulda çalışan psikolojik danışmanların iş ve yaşam doyumlarının yordayıcıları olarak rol belirsizliği, rol çatışması ve örgütsel destek*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi.
- Atıcı, M., Özyürek, R. ve Çam, S. (2005). Okul danışmanlığı uygulamalarının yetkinlik beklentisi algıları ve mesleki benlik saygısı üzerindeki etkilerinin boylamsal olarak incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(24), 7-26.
- Ay Yılmaz, Y. (2019). *Okullarda Suriyeli öğrencilere sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi.
- Balcı, S. (2017). Okul Psikolojik danışmanı öz yetkinlik ölçeği'nin Türk kültüründeki psikometrik özellikleri. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 18(2), 633-649.
- Beard J., G. ve Ragheb M.,G. (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of Leisure Research*, 12, 20-33.
- Bozkurt, B. (2019). *Okul psikolojik danışmanlığında konsültasyon hizmetleri ve psikolojik danışmanların konsültasyon yeterlik düzeylerinin incelenmesi* (doktora tezi) Mersin Üniversitesi
- Büyüksayın, B. N. (2019). *Liselerde görevli okul psikolojik danışmanlarının sınıf rehber öğretmenleriyle yaptıkları konsültasyon çalışmalarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi.
- Ceylan, M. (2019). *Okullarda çalışan psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin mesleki beklentilerinin okul yöneticileri tarafından karşılanma düzeyinin belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Aydın Üniversitesi
- Chandler, J. W., Burnham, J. J., Riechel, M. E. K., Dahir, C. A., Stone, C. B., Oliver, D. F., ... ve Bledsoe, K. G. (2018). Assessing the counseling and non-counseling roles of school counselors. *Journal of School Counseling*, 16(7), 1-33.
- Chang, Y. H., Chang, C. Y., & Tseng, Y. H. (2010). Trends of science education research: An automatic content analysis. *Journal of Science Education and Technology*, 19(4), 315-331.
- Çelik, Ç.(2020). *İlkokul kademesinde uygulanan değerler eğitimi programının sınıf öğretmenleri, okul psikolojik danışmanları ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi: Tek durumlu bir örnek olay çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Çelik, T. H. (2019). *Okul psikolojik danışmanlarının çocuk istismarı vakalarındaki deneyimleri üzerine nitel bir çalışma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çukurova Üniversitesi
- Çetinkaya, R ve Kararımak, Ö. (2012). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 107-121.

- Dayar, H.G (2021). Covid-19 salgını döneminde psikolojik danışmanların umutsuzluk düzeylerinin ve genel özyeterlilik algılarının psikolojik dayanıklılıklarına etkisi. İstanbul Üniversitesi
- Doğan, B. B. (2020). *Okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) psikolojik sağlamlık, öz yeterlik ve iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi
- Doğan, S. (1996). Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında meslek kimliğinin gelişimi ve bazı sorunlar. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 32-44.
- Doğan, S. (2000a). Okul rehberliği ve danışmanlığı alanında çağdaş bir yaklaşım: Kapsamlı rehberlik program modeli. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(13), 56-64.
- Doğan, S. (2000b). Psikolojik danışman eğitiminde akreditasyonun gereği ve bir model önerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(14), 31-38.
- Dönmez, K. (2019). *Okul psikolojik danışmanlarında öz duyarlılık ile tükenmişlik arasındaki ilişkide umudun aracı rolünün incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Dutar, Ş. (2017) *Okul psikolojik danışmanlığı alanında hesap verebilirliğin incelenmesi*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
- Günel, D.(2020). *Okul psikolojik danışmanlarının mesleki doyumları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkide psikolojik esnekliğin aracı rolünün incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Holman, L. F., Watts, R., Robles-Pina, R. ve Grubbs, L. (2018). Exploration of potential predictor variables leading to school counselor burnout. *Journal of School Counseling*, 16(9), n9.
- Işık Tokmak, A. (2019). *Okul psikolojik danışmanlarının mesleki doyumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ege Üniversitesi.
- Işık-Tokmak, A., ve Özyürek, R. (2018). The relationships among school counselors' vocational satisfactions, their school counseling self-efficacy expectations and delivery system components. *Universal Journal of Psychology*, 6(2), 35-42. doi: 10.13189/ujp.2018.060201
- İkiz, E. F. (2010). Psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 11(2), 25-43.
- İncesoy, E. (2019). *Okul psikolojik danışmanlarının otomatik düşünceleri ile öz yetkinlik algıları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çağ Üniversitesi.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım,
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karataş, Z. ve Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 427-460
- Karlı Ü. Polat E. Yılmaz B. Ve Koçak S. (2008). Serbest Zaman Tatmin Ölçeği’ nin (SZTÖ-Uzun Versiyon) Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (2): 80-91.
- Kayabaşı, O.E.(2019). *Okul psikolojik danışmanlarının algıladıkları mobbing düzeylerinde yordayıcı değişkenler olarak duygusal zekâ ve mesleki benlik saygısı*(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kepçeoğlu, M. (2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Alkm Yayınevi
- Kılıç Memur, H. N. (2020) *Okul psikolojik danışmanlarının görüşmelerde yaşadıkları zorluklarla baş etme süreçleri: bir gömülü desen araştırması*. (Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi.
- Kılınç Çelebi, E. (2019). *Okullarda krize müdahale ekiplerinde yer alan öğretmenlerin ve okul psikolojik danışmanlarının krize müdahale çalışmaları ile ilgili görüşlerinin incelenmesi; nitel bir çalışma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çukurova Üniversitesi.
- Kocatepe, E. (2020). *Teşekkür Ederim' Minnettarlık Eğitim Programı (TEMEP)'nun okul psikolojik danışmanlarının minnettarlık düzeyleri üzerindeki etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Bursa Uludağ Üniversitesi

- Köksal, H. K.(2019). *Okul psikolojik danışmanlarının özel eğitim öz yeterlik alguları ile iş doyumları arasındaki ilişki: Mersin ili örneği.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çaç Üniversitesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2020) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği <http://orgm.meb.gov.tr/> [erişim tarihi 25.12.2021]
- Merlin-Knoblich, C., Harris, P. N., Chung, S. Y. Ve Gareis, C. R. (2018). Reported experiences of school counseling site supervisors in a supervision training program. *Journal of School Counseling*, 16(3), n3.
- Ogan, S. ve Öz Soysal, F. S. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Kişiler Arası Duygu Düzenlemenin Yordayıcıları Olarak Öz Denetim ve Temel Psikolojik İhtiyaç Doyumu . *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* , (51) , 327-344 . DOI: 10.53444/deubefd.871905
- Owen, F. K. ve Owen, D. W. (2008). School counselor's role and functions: school administrators' and counselors' opinions. Ankara University, *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 41(1), 207-221.
- Öge, R. M.(2020): *Okul psikolojik danışmanlarının serbest zaman doyumunu ile bilişsel esneklikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi.
- Özgüven, İ.E. (1990). Ülkemizde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Faaliyetlerinin Dünü ve Bugünü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 1, 4-15.
- Özteke Kozan, H. İ. (2020). Okul Psikolojik Danışmanlığı ile İlgili Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi: 1980-2019. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*.3(1), Ss. 1-28
- Özteke, H.İ., Üre, Ö. ve Kesici, Ş. (2015). The prediction of elementary school counselors' self-efficacy beliefs by social comparison and self-consciousness. *The Online Journal of Counseling and Education*, 4(1), 34-45
- Özyurt, S. (2021). *Okul psikolojik danışmanlarında zenofobi: Özgeçicilik ve mültecilere karşı duygusal mesafe değişkenlerine göre bir inceleme.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi
- Özyürek, R. (2010a). School counseling practices in Turkish universities: Recommendations for counselor educators. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 39, 175-190.
- Özyürek, R. (2010b). Psikolojik danışma ve rehberlik lisans programı öğrencilerinin yaptıkları okul psikolojik danışmanlığıyla ilgili uygulamaların saptaması. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 160-174.
- Pamukçu, B. ve Demir, A. (2013). Psikolojik danışma öz-yeterlik ölçeği Türkçe formu'nun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 212- 221.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M., & Dündar, H. (2014). Tendencies of the researches published in education and science journal: *Content analysis. Education and Science*, 39(173), 428-449.
- Sofuoğlu, Y.(2019). *Okul psikolojik danışmanlarının mesleki kimlik inşalarına ilişkin bir anlatı analizi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi
- Suri, H., ve Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. *Review of Educational Research*, 79(1), 395-430
- Şahin, Ö. ve Başgül, M. (2020). PISA üzerine yapılan lisansüstü tezlerin doküman analizi ile incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 50-66.
- Şahin, Y. (2019). *Okullarda görev yapan psikolojik danışmanların öz yeterlilik düzeyleri ile bireysel değer algularının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi
- Tagay, Ö. ve Çakar, F. S. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* , 18 (3) , 1168-1186 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59420/853446>
- T.C. Resmi Gazete, (06.03.2018), sayı:30352 <https://www.resmigazete.gov.tr/> [erişim tarihi:17.12.2021]
- T.C. Resmi Gazete, (28.03.2020), sayı:31082 <https://www.resmigazete.gov.tr/> [erişim tarihi:17.12.2021]
- Türk Dil Kurumu (2021) <http://sozluk.gov.tr/> [erişim tarihi 17.12.2021]
- Tuzgöl Dost, M. ve Keklik, İ. (2012). Alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 389 – 407.
- Uğur, A.(2021) Covid-19 salgın döneminde okul psikolojik danışmanlarında travma sonrası büyüme: Bilinçli farkındalık ve acının dönüştürücü gücünün rolü. Akdeniz Üniversitesi.

Yalçın Güler, İ.(2020). *Okul psikolojik danışmanlarının Suriyelilere yönelik kaygı ve sosyal temaslarının çokkültürlü psikolojik danışma yeterlik algılarıyla ilişkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi

Yayla, A. R. (2021). *Okul psikolojik danışmanlarının 2023 eğitim vizyonunda rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanına ilişkin görüşlerinin incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Sebhattin Zaim Üniversitesi

Yerin Güneri, O., Büyükgöze Kavas, A. ve Koydemir, S. (2007). Okul psikolojik danışmanlarının profesyonel gelişimi: Acemilikten olgunlaşmaya giden zorlu yol. İçinde R. Özyürek, F. Korkut Owen ve D. W. Owen (Ed.), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik, meslekleşme sürecinde ilerlemeler*, (ss.139-160), Cilt 1. Nobel Yayıncılık.

Yeşilyaprak, B. (2013). *21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri*. 22. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8.Baskı). Seçkin Yayınları

Yıldız, A. D. ve Türk, E. G.(2018) Okul Psikolojik Danışmanlarının Görev Sınırları ve Sorumluluklarının Metaforlar ile Analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(4), 1207- 1216

Yılmaz, O. (2019). *Disability microaggressions toward students in inclusive settings: The perspective of school counselors.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Boğaziçi Üniversitesi.

Yiyit, F (2001). Okul psikolojik danışmanlarının yetkinlik beklentilerini ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. Çukurova Üniversitesi

[erişim tarihi 28.12.2021]

Yüksek Öğretim Kurulu (2016) Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği <https://www.mevzuat.gov.tr/> [erişim tarihi 25.12.2021]

EKLER

*Bu Araştırmada İncelenen Çalışmaların Kaynakçası

Bu araştırmada incelemeye alınan doktora tezleri;

- Okul psikolojik danışmanlığında konsültasyon hizmetleri ve psikolojik danışmanların konsültasyon yeterlik düzeylerinin incelenmesi (Bozkur, 2019),
- Okul psikolojik danışmanlarının görüşmelerde yaşadıkları zorluklarla baş etme süreçleri: bir gömülü desen araştırması (Kılıç Memur, 2020).

Bu araştırmada incelemeye alınan yüksek lisans tezleri;

- Okul psikolojik danışmanlarının algıladıkları mobbing düzeylerinde yordayıcı değişkenler olarak duygusal zekâ ve mesleki benlik saygısı (Kayabaşı, 2019),
- Okul psikolojik danışmanlarında öz duyarlılık ile tükenmişlik arasındaki ilişkide umudun aracı rolünün incelenmesi (Dönmez,2019)
- Okul psikolojik danışmanlarının mesleki kimlik inşalarına ilişkin bir anlatı analizi (Sofuoğlu,2019),
- Okul psikolojik danışmanlarının mesleki doyumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi (Işık Tokmak, 2019),
- Okul psikolojik danışmanlarının özel eğitim öz yeterlik algıları ile iş doyumları arasındaki ilişki: Mersin ili örneği (Köksal, 2019),
- Okul psikolojik danışmanlarının otomatik düşünceleri ile öz yetkinlik algıları arasındaki ilişki (İncesoy, 2019),
- Okul psikolojik danışmanlarının çocuk istismarı vakalarındaki deneyimleri üzerine nitel bir çalışma (Çelik, 2019),
- Kaynaştırma yoluyla eğitim alan öğrencilere yönelik engellilik temelinde yapılan mikrosaldırılar: Okul psikolojik danışmanı bakış açısı / Disability microaggressions toward students in inclusive settings: The perspective of school counselors (Yılmaz, 2019),
- Okulda çalışan psikolojik danışmanların iş ve yaşam doyumlarının yordayıcıları olarak rol belirsizliği, rol çatışması ve örgütsel destek (Atalan Yüksel, 2019),
- Okullarda görev yapan psikolojik danışmanların öz yeterlilik düzeyleri ile bireysel değer algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Şahin,2019),
- Okullarda Suriyeli öğrencilere sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri (Ay Yılmaz, 2019),

- Okullarda çalışan psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin mesleki beklentilerinin okul yöneticileri tarafından karşılanma düzeyinin belirlenmesi (Ceylan, 2019),
- Liselerde görevli okul psikolojik danışmanlarının sınıf rehber öğretmenleriyle yaptıkları konsültasyon çalışmalarının incelenmesi (Büyüksahin, 2019),
- Okullarda krize müdahale ekiplerinde yer alan öğretmenlerin ve okul psikolojik danışmanlarının krize müdahale çalışmaları ile ilgili görüşlerinin incelenmesi; nitel bir çalışma (Kılınç Çelebi, 2019),
- Okul psikolojik danışmanlarının serbest zaman doyumu ile bilişsel esneklikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Öge, 2020),
- Okul psikolojik danışmanlarının Suriyelilere yönelik kaygı ve sosyal temaslarının çokkültürlü psikolojik danışma yeterlik algılarıyla ilişkisi (Yaçın Güler, 2020),
- Okul psikolojik danışmanlarının mesleki doyumları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkide psikolojik esnekliğin aracı rolünün incelenmesi (Günel, 2020),
- Okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) psikolojik sağlamlık, öz yeterlik ve iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Doğan, 2020),
- İlkokul kademesinde uygulanan değerler eğitimi programının sınıf öğretmenleri, okul psikolojik danışmanları ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi: Tek durumlu bir örnek olay çalışması (Çelik, 2020),
- Teşekkür Ederim' Minnettarlık Eğitim Programı (TEMEP)'nin okul psikolojik danışmanlarının minnettarlık düzeyleri üzerindeki etkisi (Kocatepe, 2020),
- Okul psikolojik danışmanlarının 2023 eğitim vizyonunda rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Yayla, 2021),
- Okul psikolojik danışmanlığı alanında hesap verebilirliğin incelenmesi (Dutar, 2021),
- Okul psikolojik danışmanlarında zenofobi: Özgecilik ve mültecilere karşı duygusal mesafe değişkenlerine göre bir inceleme (Özyurt, 2021).